

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPET
175 ÅR

DESS SEKTIONERS
TILLKOMST OCH UTVECKLING

Utgiven under ledning av
Svenska Läkaresällskapets redaktionskommitté

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPETS HANDLINGAR

Hygiea

Acta Societatis Medicorum Suecanæ
Band 92 Häfte 6 1983

res
Nord
ka
for E. Ga
yf. tillfänd
Bibliotek
viktiga
och skrifter
efriga med
Phar
id. likval
Lenna
uti inga
tillhöriga
1807
an

Ullberg
Bok

Sektionen för näringslära

AV HENRIK ANDERSSON

Under 1960-talet ökade intresset kring frågor rörande kost och hälsa i Sverige. Diskussioner förekom såväl inom universiteten som utom inom dåvarande statens institut för folkhälsan. På uppdrag av 1963-års jordbruksutredning analyserade Gunnar Blix och medarbetare i arbetet Svensk folkkost de förändrade kostvanorna i det moderna samhället. Man konstaterade att fett- och sockerkonsumtionen hade ökat kraftigt i Sverige sedan slutet av 1800-talet samtidigt som konsumtionen av bröd och potatis minskat. Sjukdomar som tandkaries, järnbristanemi, arterioskleros och fetma ansågs helt eller delvis betingade av olämpligt sammansatt kost.

På 1960-talet arbetade också en statlig kommitté med frågor om inrättandet av näringsläreinstitutioner i Sverige, 4 sådana inrättades inom medicinsk fakultet i början av 1970-talet. Debatten om fetter, särskilt de fleromättade fetternas betydelse för uppkomsten av arterioskleros, var intensiv.

En medvetenhet om U-ländernas näringsproblem började också växa fram i Sverige.

Mot denna bakgrund fann de ledande företrädarna för svensk näringsforskning tiden mogen för att organisera Svensk Förening för Näringslära. Det konstituerade sammanträdet ägde rum den 23 april 1965. Man antog då stadgar och ansökte hos Svenska Läkarsällskapet att föreningen skulle upptagas som en sektion för näringslära inom sällskapet. Vid föreningens första deltagande i riksstämman 1965 redogjordes bland annat för ett SIDA-projekt om etiopiska barn.

Vid sektionens första vetenskapliga kvällsmöte diskuterades också fettets ställning i den svenska folkkosten. Denna diskussion blev sedan underlag för ett förslag från en arbetsgrupp till dels en informationsskrivelse till allmänheten och dels en rekommendation beträffande önskvärda förändringar om fettets kvantitet och kvalitet i svensk folkkost. Svenska Läkarsällskapet antog senare sektionens uttalande om: "Medicinska synpunkter på den svenska folkkosten med särskild hänsyn till fett- och sockerkonsumtionen". Nästa steg var att sektionen även

fick Medicinalstyrelsen att antaga uttalandet. Medicinalstyrelsen tog också kontakt med sina motsvarande organisationer i Norge och Finland. Följden blev att gemensamma nordiska rekommendationer offentliggjordes 1968, de första officiella rekommendationerna i världen.

I sin tur ligger denna rekommendation till grund för Socialstyrelsens kost och motionskampanj där flera av sektionens medlemmar kom att medverka. Sektionens medlemmar kom också att verka inom den medicinska expertgrupp för kost och motion (MEK) som fick svara för kampanjens vetenskapliga underlag. På grund av näringslärans tvärvetenskapliga natur, med ett betydande intresse även från icke-medicinare, kom sektionens årliga möte på den medicinska riksstämman att anses som ett otillräckligt forum för näringsforskningen. I Stockholm hade nutritionsstuderande bildat en näringsfysiologisk förening, som 1973 upptogs i Svensk Förening för Näringslära, varefter Läkarsällskapetets sektion för näringslära kom att tillsammans med ytterligare lokalföreningar bilda sektioner i föreningen. Vid sidan av riksstämmans vetenskapliga möte på förvintern avhålls nu på våren ett årsmöte med vetenskapliga föredrag i föreningens regi.

En ung lovande nutritionsforskare, Gunnar Levin, som varit sekreterare i föreningen, avled hastigt i leukemi år 1974. Till hans minne avhålls nu inom sektionen årligen en föreläsning av särskilt inbjudna talare.

1972 var antalet registrerade medlemmar 120 och vid de årliga mötena inom sektionen har i allmänhet mellan 10 och 20 olika vetenskapliga föredrag framförts. Sålunda har koststudier av olika åldersgrupper och med skilda tekniker redovisats. Olika föredrag har diskuterat kostens innehåll och de metaboliska effekterna av olika proteiner (t ex vassleproteiner), kolhydrater, (särskilt laktos) och fetter (särskilt fleromättade fetter), vitaminer och spårämnen.

Den aktuella kostdebatten har väl återspeglats i olika föredrag. Sålunda har det ökade intresset för kostfiber, fasta och vege-

tarisk kost märkts i föredragen. Barnmat och U-lands nutrition har behandlats. Även industriella processers effekter på kosten har diskuterats. De senaste åren har även samband mellan kostfaktorer och cancerutveckling diskuterats. Några föredrag har även behandlat enteral nutrition.

Kost och motion, intravenös nutrition, obesitasbehandling, preoperativ bedömning och vitaminer har varit ämnen för olika symposier som sektionen anordnat i samarbete med kirurgi-, invärtesmedicin-, och klinisk kemi-sektionerna.

Som en effekt av verksamheten inom sektionen har initiativ tagits för gemensamma nordiska näringsrekommendationer, till den första nordiska nutritionskonferensen

(Stockholm 1977) och till den tredje Europeiska nutritionskongressen (Uppsala 1979). De av sektionerna anordnade årliga vetenskapliga förhandlingarna vid Riksstämman har blivit ett naturligt forum för de olika näringsinstitutionerna att framträda med föredrag. Det har också blivit ett utmärkt tillfälle för nutritionsforskare även utom de etablerade institutionerna att få diskutera sin forskningsverksamhet.

Ett ökat intresse för näringsfrågor har senaste åren vuxit fram bland kirurger och anestesiloger, som utgör flertalet i Föreningen för parenteral och enteral nutrition. Försök göres nu inom sektionen att nå ett utvidgat samarbete med denna grupp.